

**Euroopan parlamentin jäsen Petri Sarvamaa
Asiantuntijalausunto 26.3.2021.**

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

VNS 7/2020 vp Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Koko EU:n lainsäädännön valmistelua, mukaan lukien maa- ja metsätalouspolitiikkaa, ohjaa vahvasti Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (Green Deal). Ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteiden vuoksi myös metsät ja niiden käyttö sekä maatalous ovat unionin, komission ja parlamentin kiinnostuksen kohteena. Ohjelman avulla tavoitellaan EU:n ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Green Deal toimii kaikilla talouden osa-alueilla.

Green Dealissa esitetään toimintasuunnitelma, jolla edistetään resurssien tehokasta käyttöä siirtymällä puhtaaseen kiertotalouteen, edistetään biologista monimuotoisuutta ja vähennetään saastumista. Toimintasuunnitelmaan sisältyy useita hankkeita, kuten eurooppalainen ilmastolaki, ilmastositopimus, kiertotalouden toimintasuunnitelma, biodiversiteettistrategia ja pellolta pöytään -strategia.

Samalla myös metsiin vaikuttavat politiikkatoimet ovat nousseet EU:n agendalla korkeammalle kuin koskaan. Kuluvin vuoden aikana EU:ssa hyväksytään uusi metsästrategia, EU:n biodiversiteettistrategia, kestävän rahoituksen kriteerit ja taksonomia-asetuksen delegoitu säädös, uudistetaan LULUCF-lainsäädäntö sekä RED II - uusiutuvan energian direktiivi.

EU-selonteossa olisi tunnustettava Suomen keskeinen rooli proaktiivisena vaikuttajana EU:n metsiin vaikuttavissa politiikoissa ja korostettava Suomen roolia kestävän metsänhoidon ja metsätalouden mahdollisuuksien edistäjänä. **Lisäksi EU:n metsästrategia ja sen vaikutukset eurooppalaisen metsäpolitiikan koordinaatiolle olisi syytä esitellä selonteossa osana kohtaa 3.2.**

Metsät ja EU:n metsästrategia

Vuoden 2021 jälkeiselle ajalle tarvitaan kunnianhimoista ja vahvaa EU:n metsästrategiaa, jotta metsiin, metsäalaan ja niiden tarjoamiin moniin palveluihin voidaan soveltaa koordinoitua ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Suomen tulee varmistaa, että metsästrategiassa huomioidaan kestävän metsänhoidon periaatteet ja tunnustetaan biotalouden mahdollisuudet.

Metsät, metsätalous ja koko metsäala ovat tärkeässä asemassa tarjottaessa kestäviä ratkaisuja lukuisiin aikamme haasteisiin. Metsät ja muut puustoiset maat kattavat vähintään 43 prosenttia EU:n pinta-alasta, ja metsäala työllistää suoraan ainakin 500 000 ja välillisesti 2,6 miljoonaa Euroopan kansalaista. Lisäksi 60 prosenttia EU:n metsistä on yksityisomistuksessa. Euroopan metsät myös poikkeavat suuresti toisistaan kokonsa, rakenteensa, biologisen monimuotoisuutensa ja hoitotapojensa suhteen.

On muistettava, että metsäpolitiikka kuuluu edelleen pääasiassa jäsenvaltioiden toimivaltaan. SEUT-sopimuksessa ei viitata erityisiin EU:n metsäpolitiikkaa koskeviin määräyksiin. EU on kuitenkin jo pitkään edistänyt politiikallaan kestävän metsänhoidon täytäntöönpanoa ja jäsenvaltioiden metsiä

koskevia päätöksiä. EU:n ympäristö-, ilmasto-, ja energiapolitiikat vaikuttavat kuitenkin metsiin ja niiden hoitoon EU:ssa. EU:n metsiä ja niiden hoitoa koskevasta toimintapolitiittisesta ympäristöstä on näin tullut monimutkainen ja hajanainen, joten sen johdonmukaisuutta ja koordinoitua on parannettava kaikkia kestävän kehityksen pilareita hyödyttään.

Metsät, metsäala ja biotalous ovat ratkaisevassa asemassa myös pyrittäessä saavuttamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet ja siten EU:n ilmasto-, energia- ja ympäristötavoitteet. Näiden tavoitteiden saavuttaminen ei ole koskaan mahdollista ilman monitoimisia ja terveitä metsiä ja kestävää metsänhoitoa yhdessä elinkelpoisen teollisuuden kanssa. On tärkeää estää maaltapakoa ja houkutella teollisuutta investoimaan Eurooppaan ja rakentaa yritystoiminnan ekosysteemejä, jotka hyödyntävät saatavilla olevia paikallisia resursseja kestäväällä tavalla ja tarjoavat työpaikkoja paikallisille asukkaille. Tässä yhteydessä EU:n metsästrategialla olisi oltava keskeinen rooli myös teollisuuden raaka-aineiden saannin varmistamisessa.

Riippuvuuden vähentäminen fossiilipohjaisista raaka-aineista ja energiasta tarjoaisi uudenlaisia mahdollisuuksia erityisesti maaseutualueilla. Metsiä ei olisi pidettävä pelkästään hiilinieluinä, sillä tällainen asenne vähentäisi muiden alojen osallistumista päästöjen minimointiin.

Ilmastonmuutoksen hillitsemistä on käsiteltävä yhtenä tärkeänä palveluna, jota metsät ja metsäala voivat tarjota. Lisäksi ilmastonmuutokseen sopeutumisesta on tullut entistä tärkeämpää, jotta voidaan varmistaa asianmukaiset toimenpiteet luonnontuhojen ehkäisemiseksi. Kaarnakuoriatsepidemioihin, kuivuuteen ja metsäpaloihin on puututtava ja niitä on ehkäistävä.

Metsien ja metsänhoidon ympäristö-, talous- ja sosiaalineläkökohtia on edistettävä tasapuolisella tavalla ja samalla on vahvistettava metsistä ja metsiin perustuvasta arvoketjusta saatavia ratkaisevan tärkeitä yleisiä ilmastohyötyjä, joita ovat hiilensidonnan edistäminen, hiilidioksidin varastointi puupohjaisiin tuotteisiin sekä fossiilipohjaisten raaka-aineiden ja energian korvaaminen. Viimeksi mainittuja koskevia tutkimustoimia on tehostettava.

Metsät ja metsäala edistävät merkittävästi paikallisen kiertobiotalouden kehittämistä EU:ssa. Vuonna 2010 biotalous muodosti markkinat, joiden arvoksi arvioitiin yli 2 biljoonaa euroa. Se tarjosi 20 miljoonaa työpaikkaa ja työllisti 9 prosenttia EU:n työvoimasta. Kiertobiotalouden käyttöönottoa on edistettävä vahvoilla tutkimus- ja innovointipolitiikoilla. Jokainen biotalouden tutkimukseen ja innovointiin Horisontti -ohjelman puitteissa investoitu euro tuottaa lisäarvoa noin kymmenen euron edestä.

Metsät ja metsäala voivat antaa jatkuvasti suuremman panoksen ilmastoon, ympäristöön, ihmisten ja kiertobiotalouden hyväksi urauurtavien digitaalisten ratkaisujensa ja kestävän teknologian avulla. Kestävään metsänhoitoon tarvitaan pitkän aikavälin investointeja, jotta metsien taloudellinen elinkelpoisuus voidaan varmistaa, jolloin ne edistävät merkittävästi EU:n monien tavoitteiden saavuttamista, mukaan lukien Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja siirtyminen kiertobiotalouteen. Metsäalan investointien houkuttelemisen Eurooppaan ja yhteyksien helpottaminen muiden toimialojen kanssa on otettava huomioon EU:n metsästrategiassa. On syytä korostaa myös puupohjaisten materiaalien ratkaisevaa roolia ja potentiaalia esimerkiksi rakennus-, tekstiili-, kemikaali- ja pakkausalalla.

fossiilipohjaisten vaihtoehtojen korvaajana. Lisäksi tarvitaan näyttöön perustuvaa päätöksentekoa metsiin liittyvissä EU:n politiikoissa.

On korostettava yhteisen maatalouspolitiikan (YMP), metsätaloustoimenpiteiden ja tutkimuksen puiteohjelmien rahoituksen ratkaisevaa merkitystä maaseutualueiden elinkeinojen ja biotalouden kehittämisen kannalta. Viljelijät ja metsänomistajat ovat maaseutualueiden keskeisiä toimijoita. Lisäksi metsätalouden, peltometsäviljelyn ja metsäteollisuuden rooli vuosien 2014–2020 YMP:n maaseudun kehittämisohjelmassa on ollut erittäin tärkeä. Meidän on kannustettava sen tunnustamista yhteisessä maatalouspolitiikassa 2021–2027 ja myös Euroopan vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpanossa.

EU:n instituutioiden metsäkeskustelu on jakautunutta, ja komission eri osastojen sekä Euroopan parlamentin välillä on suuria eroja tarkastelukulmassa. Metsäpolitiikkaa katsotaan niin hiilensidonnan ja ilmastotoimien, taloudellisen käytön ja omistamisen sekä biodiversiteetin näkökulmista. Nämä kaikki kulmat on onnistuttava yhdistämään, jotta metsäpolitiikka on kokonaisuudessaan onnistunutta.

Yhteinen maatalouspolitiikka ja Pelloilta pöytään -strategia

Yhteisen maatalouspolitiikan eli YMP:n uudistus ohjelmakaudelle 2021–2027 on loppusuoralla, ja parhaillaan käynnissä on kolmikantaneuvottelut, jotka alkoivat 10.11.2020. Kunnianhimoisena tavoitteena on saada neuvottelut päätökseen Portugalin puheenjohtajuuskauden aikana.

Yhteinen maatalouspolitiikka pitää sisällään strategiset suunnitelmat, yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen sekä horisontaalasetuksen. Tällä uudella ohjelmakaudella jäsenvaltiot saavat suurempaa valmisteluvastuuta kansallisten strategisten suunnitelmien teon myötä ja ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvien toimien painoarvo tulee nousemaan. Komissio julkaisikin joulukuussa 2020 suosituksensa jäsenmaille siitä, mitä niiden tulisi ottaa huomioon strategisia suunnitelmia valmistellessaan ja miten ne edistävät Pelloilta pöytään -strategian ja biodiversiteettistrategian tavoitteita. Kansalliset suunnitelmat tulee lähettää komission hyväksyttäväksi vuoden 2022 alussa, ja komissio tulee hyväksymään ne saman vuoden loppuun mennessä.

Pelloilta pöytään -strategia on biodiversiteettistrategian rinnalla toinen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman alle sijoittuvista keskeisistä strategioista, jolla pyritään kattamaan myös YK:n kestävä kehityksen tavoitteet. Strategialla vaikutetaan ruokajärjestelmän kestävyyspitkällä aikavälillä. Lisäksi sen kautta kiinnitetään huomiota maataloustuottajien elintasoon ja asemaan ruokaketjussa.

Maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta (AGRI) sekä ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden (ENVI) -valiokunta parlamentissa laativat oma-aloitemietinnön strategiasta, ja neuvottelut sen suhteen alkoivat maaliskuun puolivälissä. Valiokuntaäänestys on odotettavissa 3.6. Valiokunnat järjestivät strategiasta lisäksi julkisen kuulemisen 4.2.21.

Strategia julkaistiin toukokuussa 2020 ja sen johdosta komissiolta on odotettavissa yhteensä 27 lainsäädännöllistä tai muuta toimenpidettä vuoteen 2024 mennessä. Näihin kuuluu mm. valmiussuunnitelman luominen kriisitilanteiden varalle sekä kriisinhallintamekanismi, joiden suhteen komission kommunikointi on tulossa tämän vuoden viimeisellä kvartaalilla. Tänä vuonna komission

työohjelmassa ovat lisäksi elintarvikkeiden maantieteellisiä merkintöjä koskevan lainsäädännön tarkistaminen sekä maatilatilastoihin ja eläinten ruokintaan käytettäviin lisäaineisiin liittyvän asetuksen tarkastaminen. Lainsäädäntöaloite kestävästä ruokasysteemistä tulee komissiolta ennen vuoden 2023 loppua.

Suomen kannalta olisi tärkeää, että tavoitteiden toteutumisessa katsottaisiin kunkin maan lähtötilannetta ja olosuhteita kansallisesti havaittujen tarpeiden mukaan. Suomi on edelläkävijä antibioottien käytössä, ja torjunta-aineiden käytössä Euroopan kärkipäätä. Näin ollen esitetyt prosentuaaliset vähennystavoitteet eivät ole tarkoituksenmukaisia kansallisesta kontekstista katsoen, vaikka yleistä harmonisointia EU:ssa tarvitaan. Sen sijaan tulisikin huomioida lähtötilanteet ja palkita edelläkävijöitä. Luomuviljelyn osuus oli v. 2019 8,5% EU:n viljelypinta-alasta, ja pellolta pöytään -strategiassa sen alaa halutaan kasvattaa kattamaan 25%. Komission odotetaan julkaisevan EU:n luonnonmukaisen tuotannon kehittämistä koskevan toimintasuunnitelman maaliskuun lopussa. Pelkkää luomuviljelyn prosenttiosuuden kasvattamista tärkeämpää olisi kuitenkin keskittyä monipuolisesti erilaisten tekniikoiden soveltamiseen huomioiden sen, mikä soveltuu parhaiten paikallisiin olosuhteisiin.